

3. 40% doklado na polni predpis vseh direktnih davkov z izjemo osebnega dohodnega davka.

II. Deželnemu odboru se naroča, da pridobi sklep pod I. najvišje potrjenje.

Po kratki debati je bil predlog sprejet zajedno z resolucijo posl. Hribarja, naj dež. odbor predloži načrt uredbi plač deželnih uradnikov koj po novem letu in naj se načelno izreče, da bodo veljavne od 1. januarja 1899.

Posl. dr. Schaffer je poročal o pobiranju naklade na najemščino v Ljubljani in je bil sprejet njegov predlog:

1.) Deželnemu stolnemu mestu Ljubljani dovoljuje se kakor doslej tako tudi od 1. januarja 1899 dalje do konca leta 1909. pobiranje naklade od dohodkov najemščin tako, da so najemščine pod 50 gld. popolnem proste od najemščin od 50 gld. do všteti 100 gld. pa je plačevati na leto naklado po 2 kr. in od najemščin nad 100 gld. na leto naklado po 4 kr. od vsacega goldinarja najemščine.

2) Deželnemu odboru se naroča, da temu sklepu izposluje Najvišje potrjenje.

Na to so se vršile volitve in so bili izvoljeni overovateljema zapisnika dr. Schaffer in Jelovšek, rediteljema grof Barbo in Lenarčič, v upravni odsek Božič, Lenarčič, Šubic, dr. Tavčar, baron Lichtenberg. Wurzbach, Luckmann, Povše, Pakiž, Jelovšek, Zelen, v finančni odsek: Hribar, Murnik, dr. Majaron, dr. Schaffer, Barbo, Langer, baron Schwegel, Povše, Kalan, Modic, dr. Papež, Višnikar v odsek za letno poročilo: Grasselli, Klein, Perdan Lenkh, Loy, Langer, Ažman Košak, Schweiger.

V večerni seji so posl. dr. Majaron in tovariši podali naslednji predlog:

Visoki dež. zbor skleni:

Visoka c. kr. vlada se pozivlja, da takoj začne pripravljati ustanovitev vseučilišča v Ljubljani po smislu sklepa dež. zbora kranjskega v seji dne 28. febr. 1898 l. z ustanovami za bodoče učne moči na istem vseučilišču.

Zbornica je predlog, kateri je utemeljeval dr. Majaron, sprejela.

Posl. Hribar in tovariši so stavili naslednji predlog.

Visoki deželni zbor skleni:

Izvoli se odposlanstvo, katero poleg g. dež. glavarja obsega še troje članov visoke zbornice v ta namen, da zaprosi avdijencije pri Nj. veličanstva cesarja ter ob znožju Najvišjega prestola izroči naudanejšo prošnjo za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani.

Zbornica je predlog, kateri je utemeljeval poslanec Hribar, sprejela z veliko večino.

Posl. Lenarčič je poročal o premestitvi okr. sodišča v Zatičini in je predlagal, kaj se premesti v Višnjo goro.

Poslanec dr. Papež je priporočal naj se premesti v Št. Vid, posl. dr. Tavčar pa je govoril za Višnjo goro.

Sprejet je bil predlog naj se sodišče premesti v Višnjo goro.

V deputacijo v smislu Hribarjevega predloga so bili izvoljeni knezoškof dr. Jeglič, Povše in Majaron.

Dež. glavar pl. Detela je na to zaključil sejo, želeč poslancem srečno novo leto.

Politični pregled.

Dež. zbori. — Dne 28. t. m. so se sešli skoro vsi cislitvanski dež. zbori na zasedanje, da odobre proračunske provizorije. Vsi so bili otvorjeni z jednakoalasečim se cesarskim sporočilom katero se nahaja v poročilu iz dež. zbora kranjskega. Splošno mnenje je, da rahla omemba ravnopravnosti in avtonomije ne more nikogar zadovoljiti.

Goriški dež. zbor. — Slovenski poslanci so opustili abstinenco in so se vrnili v dež. zbor. Vlada je predložila načrt zakona o dež. šolskem zalogu, ki se je odkazal odseku 7 članov. Stvar pride po novem letu na razpravo. Ker je škof na strani Slovencev, je zmaga gotova.

Ogerska. — Položaj se še vedno ni izpremenil, pač pa so se nasprotstva tako poosrila, da se vrše vsak dan dvoboji. Vladna večina se krha, vpozicija pa je mnenja, da bo moral Banffy odstopiti in da pride na krmilo drugo ministerstvo, katero razpusti zbornico in razpiše nove volitve.

Avstrija in Nemčija. — Znano je, da je ministerski predsednik grof Thun na interpelacijo radi iztiranja avstrijskih državljanov iz Nemčije v drž. zboru odgovoril, da, ako se pokaže, da se naši državljanji sistematično iztiravajo iz Nemčije in ako iztiravanje ne poneha, se bode vlada posluževala pravice reciprocitete. Zaradi tega odgovora so avstrijski Nemci dolžili grofa Thuna, da je spravil v nevarnost trozvezo in njih vpitje je našlo glasen odmev v Nemčiji. Združili so se vsi nasprotniki Thunovega ministerstva in končno jim je prihitela na pomoč nemška vlada. Nemški cesar je pisal našemu cesarju pismo, s katerim je zahteval pojasnil in konec je bil, da je sobotna „Wiener Abendpost“ priobčila izjavo, v kateri je mej drugim rečeno, da je bila grofu Thunu, kar je samo ob sebi umevno, v oni parlamentarni izjavi tako tuja tendenca kakega neprijateljstva napram zvezani nemški vladi, kakor tudi sam s tem, da je v interpelaciji omenjal prakso iztiravanja, iz tega ni izvajal nikakega, zvezi sovražnega namena Nemčije. S tem pa, da je opozarjal na eventualno vporabo reciprocitete, ni mislil na ničesar drugega in tudi ni mogel — kakor je posneti iz oklicevanja na sporazumljenje z vodstvom zunanjih zadev — imeti nobenega namena, kakor konstatovati, da v konkretnih vprašanjih pristojajo jednake pravice obema vladama. Ako se ta izjava v nemških krogih drugače tolmači in se ji pripisuje širji pomen, je dokaz, da se ministerijalna izjava napačno umeva in sicer v takem smislu, ki se jej nikakor ne more pripisovati. Ravno tako je brez vsake podlage nadaljna trditev, češ, da je politično mišljenje in stališče grofa Thuna dalo povod takemu tolmačenju njegovih besed, ker je minister, uradno kakor tudi osebno ravno tako prepričan in zvest somišljenik ne samo našega pogodbeuega razmerja, marveč tudi prijateljskih razmer mej obema državama, kakor kak drug merodajen faktor monarhije — Vsled te izjave je konflikt mej Dunajem in Berlinom poravnán in Nemci so zopet ostali na cedilu, kajti njih namen, strmoglaviti grofa Thuna, se je popolnoma izjalovil.

Steinwender. — Vodja nemške nacionalne stranke dr. Steinwender je izstopil iz kluba, v katerem je toliko let igral prvo vlogo in morda odloži tudi svoj mandat. Zgodilo se je to vsled boja, kateri so proti njemu vodili Schönererjanci. Steinwender je namreč doslej vedno znal preprečiti, da se nemški nacionalci niso pridružili Schönererjancem in da niso začeli zopet obstrukcije. Pred kratkim je Steinwender to svoje

postopanje na nekem shodu na Dunaju opravičeval s tem, da more biti Nemcem do tega, da dobe kaj upilva na vlado. Te dni se je vršil v Beljaku shod, na katerem je Steinwender to isto misel ponarejal ter slovesno izjavil, da rajše kakor v Schönererjem in Wolfom bi hodil s socijalnimi demokrati ali celo s Slovenci. Radi tega je proti Steinwenderju nastal tak vihar, da je izstopil iz kluba in da hoče od svojih volilcev impozantno zaupnico sicer jim vrne mandat.

Rusija. — Iztiravanje Slovanov iz Nemčije ni obudilo samo v Avstriji veliko začudenje, ampak še posebno tudi v Rusiji. Ruska vlada je uradno razglasila, da bo odbijala klin klinom in da bo iztirala iz Rusije vse Nemce, ne samo tiste ki tam kruha služijo, ampak tudi vse tiste, ki so tam obogatili, kar je obudilo v Berlinu veliko cenzacijo.

Obrtnija.

Česa nam treba?

(Spisal M. Kunc.)

(Konec.)

Če bi se privadili, misliti na to, da storimo vselej domoljubno delo, kadar damo prednost domačemu izdelku pred tujim, če bi to misel vselej in povsod tudi javno propagirali, dosegli bi lahko marsikaj tudi od narodnih naših protivnikov. V jedni izmej najlepših ulic ljubljanskih, katero je mesto z ogromnimi troški reguliralo, nahajajo se podjetja, ki reflektujejo tudi na slovenske obiskovalce in odjemalce. A oprava za tista podjetja naročiti so se morala seveda v nemškem Gradcu. Morebiti bo ta greh opran s slovenskim napisom? Da je tudi za novo vladno poslopje naročeno vse mizarsko delo v Gradcu, razume se samo ob sebi. Tacih podrobnosti našteji bi lahko celo kopico, kazali bi lahko na sledove, katere so zapustili v večem spomin tuji podjetniki v sedanji stavbeni dobi, a molčimo o njih, da ne pridemo iz navade. Preostaje nam torej, da — koncem te razprave — omenimo še nekatere stvari, ki so v zvezi z razpravnim predmetom.

Nočemo trditi, da naših obrtnikov tako v celoti, kakor tudi v posameznem ne zadene nobena krivda. Ne gre se tudi samo za rešitev sedanjih slovenskih obrtnikov in rokodelcev, saj so se, žalibog, posebno mali rokodelci, že nekako fatalistično vdali svoji usodi, a tega ne smem zamolčati, da je naša navada, pometati vse domače obrtništvo v jeden koš, kar nikakor ni prav. Plevela je dobiti mej najlepšim žitom. Če bi po plevelu sklepali na sad, obsojali bi lahko tudi druge stanove, saj tudi mej juristi, profesorji, duhovniki, uradniki itd. ni same popolnosti. Razlika mej faktičnimi možnostmi posamnikov tudi učenih stanovih ni manjša, kakor mej obrtniki, in to navzlic okolščini, da imajo oni vsi jednako vzgojo, katere pri obrtnikih ni, a vender bi bilo napačno, ko bi obsojali ves stan vsled nesposobnosti ali nemarljivosti posamnih členov kacega učnega stanu. Dobrohotnosti napram domačinom čestokrat pogrešamo tudi glede naše mladine. Slednji stavljene so že radi narodnih razmer razne zapreke v šolah in v življenju, a navzlic temu

rabi se najstrožje merilo za isto, čestokrat od strani aših narodnjakov.

Dolžnost nam je pa, navesti tudi krivdo naših rokodelcev in obrtnikov, čeravno ti — v svojo lastno škodo — jako težko prenašajo celo dobrohotno kritiko. Razne prilike ponujale so jim že v delovanje zase in za občno korist vseh, a tuja in mejsebojna konkurenca pripravila jih je ob čut tovarištva. Vzgoja vajencev — bodočnosti naše v rokodelskem in obrtnem stanu — je v jako mnogih rokodelstvih v moralnem kakor v strokovnem oziru pod vsako kritiko. Zato sedanji rokodelski naraščaj ne daje mnogo upanja v boljšo bodočnost, če vajenskih razmer ne obrnemo na boljšo stran. Kako malo moralne podpore dobivajo obrtne nadaljevalne šole od strani učnih gospodarjev. Osnovam strokovnih učilišč se pa celo nasprotuje. Dejstvo, da je neko obrtno društvo storilo sklep, prositi dež, odbor, naj ta ne podpira nekega strokovnega učnega zavoda v Ljubljani, označuje bolje nego vse drugo malenkostno duševno obzorje neke vrste malih rokodelcev. Ravno ti slednji pričakujejo rešitve vedno le od „poklicanih krogov“, ne meneč se za to, da morajo tudi sami kaj storiti v to, da vsaj svojemu naraščaju pripravijo pot do lažje in temeljiteje izobrazbe, kakor so jo sami imeli na razpolago.

Če hočemo celiti rane na narodnem telesu, treba je, da vse poznamo in tudi z navedenimi fakti, ki dopuščajo, le malovrednih izjem, nam je pri tem računati. Vzgojiti si moramo naraščaj z drugimi nazori. Pričeti je treba z vzgojo pri korenini, kajti iz debla ne bo več krepkih vej.

Predno preidemo na najvažnejši del teh izvajanj, hočemo še jedenkrat ponoviti važnost rokodelskega stanu našo narodno-gospodarsko in pa tudi za politično-narodno bodočnost.

Vsakdo ve, da le proizvodnje ustvarja vrednost in množi ljudsko premoženje in blagostanje. Kmetija in rokodelstvo oziroma industrija sta jedina vira vsega življenja. Brez teh tudi kupčije ni. Če računamo, da bi si, ker za različne stroke nimamo domačega surovega blaga, prihranili v domovini le delavsko mezdo in pa trgovski dobiček, katerega dajemo tuji industriji, znašalo bi to gotovo vsaj 50 % kupne cene dotičnega blaga. Mnogo je še rokodelstev, ki so še danes popolnoma kos, nstaviti se tujim proizvodom, če se dela od pravega konca pa primemo. Samostojnih rokodelstev je še na tisoče, koliko pa je v narodnem oziru samostojen meščan vreden, to smo pač že mnogokrat skušali.

Kaj nam je torej storiti?

Glede šol, katere potrebujemo tako za trgovinski kakor za rokodelski naraščaj, sem že govoril. Prva skrb naša naj bi bila, ustanoviti meščansko šolo kot pripravnico za trgovino in obrt, Kadar bi ta šola zamogla dati dovolj učencev, ustanovila naj bi se trgovska šola. Pri dobri volji in pa če opustimo začasno kaj drugega — manj potrebnega — ti ustanovi nista nemogoči.

Za praktično izvežbanje rokodelskega naraščaja, ki pojde nekoliko težje, a je tudi brez velikih stroškov, pa